

HOTĂRÂREA CURȚII (A CINCEA CAMERĂ)
DIN 26 OCTOMBRIE 1983*

**De Samvirkende Danske Landboforeninger
împotriva
Ministerului danez al impozitelor și accizelor**

**(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare,
formulată de Østre Landsret)**

„Impozit funciar datorat statului asupra proprietăților agricole — Valabilitate în temeiul dreptului comunitar”

Cauza 297/82

În cauza 297/82,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE de către Østre Landsret (a patra cameră), pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

DE SAMVIRKENDE DANSKE LANDBOFORENINGER (Federația daneză a fermierilor),
reclamant,
și

MINISTERUL DANEZ AL IMPOZITELOR ȘI ACCIZELOR
pârât,

a unei decizii preliminare privind interpretarea titlului II din tratat, referitor la agricultură, în special a articolelor 39 și 40, precum și a actelor juridice derivate, pentru a se putea aprecia compatibilitatea cu dreptul comunitar a Legii nr. 541 din 28 decembrie 1979 de instituire a unui impozit financiar pe terenurile agricole,

CURTEA (a cincea cameră),

compusă din Y. Galmot, președinte de cameră, Mackenzie Stuart, O. Due, U. Everling și C. Kakouris, judecători,

avocat general: P. VerLoren van Themaat
grefier: H. A. Rühl, administrator principal,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin decizia din 19 noiembrie 1982, primită la Curte la 24 noiembrie 1982, Østre Landsret a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea

* Limba de procedură: olandeza.

dreptului comunitar pentru aprecierea conformității cu acest drept a unei măsuri fiscale daneze de creștere temporară, în beneficiul statului, a impozitului funciar deja existent în beneficiul autorităților locale.

2 Măsura fiscală în litigiu se înscrie în următorul context: la sfârșitul anului 1979, guvernul danez a adoptat un plan de politică economică care, pentru a diminua deficitul balanței plăților și pentru a îmbunătăți situația ocupării forței de muncă, prevedea în special o încetinire a evoluției veniturilor pentru toate grupurile sociale și o repartizare echitabilă a impozitelor astfel impuse populației. Întrucât devalorizarea coroanei daneze constituia un element esențial al acestui plan, la 30 noiembrie 1979 s-a început această devalorizare de 4,76 % în raport cu alte monede ale sistemului monetar european. Cu toate acestea, întrucât guvernul danez dorea să obțină o corespondență între cursul central de schimb al coroanei daneze și cursul de schimb agricol în raport cu ECU, astfel încât să se evite instituirea unor sume compensatorii, Consiliul, acționând la cererea acestui guvern, a inițiat la 3 decembrie 1979 o devalorizare de 4,63% a cursului reprezentativ al coroanei daneze în raport cu unitatea de cont europeană în sectorul agricol (Regulamentul nr. 2717/79 al Consiliului, JO L 309, p. 1).

3 Această devalorizare a fost cauza unei creșteri a prețurilor agricole, exprimate în coroane daneze, care ar fi trebuit să aibă în mod normal consecință o importantă creștere a veniturilor în beneficiul agriculturii daneze. Pentru a compensa această creștere a veniturilor, considerată contrară dispozițiilor planului menționat, guvernul danez a depus, la 4 decembrie 1979, un proiect de lege referitor la impozitul funciar pe proprietățile agricole. Legea a fost adoptată de către Folketing la 21 decembrie 1979, confirmată la 28 decembrie 1979 și promulgată ca Legea nr. 541.

4 Acest impozit, care nu a fost în vigoare decât în timpul anului 1980, avea ca bază de calcul valoarea funciară determinată pornind de la o evaluare generală a valorii comerciale a terenului, fără a ține seama de volumul sau de natura producției agricole efectiv obținute.

5 Federația daneză a asociațiilor agricole, acționând ca mandatar a trei fermieri proprietari care contestau valabilitatea acestui impozit, a prezentat cauza în fața Østre Landsret, susținând faptul că legea privind impozitul funciar datorat statului pe proprietățile agricole trebuia considerată ca fiind contrară spiritului și condițiilor de aplicare a Tratatului CEE și a politicii agricole comune, în măsura în care obiectul și efectul acesteia erau, pe de o parte, de a neutraliza efectele unui act juridic emanând de la Comunitățile Europene și, pe de altă parte, de a elimina obiectivul devalorizării, de a spori veniturile agriculturii daneze.

6 Østre Landsret a suspendat judecarea cauzei și a decis să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Tratatul CEE, în special cea de-a doua parte a sa, titlul II, consacrat agriculturii – în special articolele 39 și 40 – și actele juridice derivate, pot fi interpretate în sensul că acestea se opun posibilității ca un stat membru să-și crească temporar impozitul în funcție de valoarea proprietăților agricole, de vreme ce această măsură prezintă o legătură directă cu devalorizarea, efectuată de către Consiliu, «monedei verzi» a statului membru și dat fiind că sporirea fiscalității are scopul de a transfera în beneficiul bugetului statului o parte importantă din creșterea veniturilor agricultorilor legată de devalorizare ca etapă către o soluție economică de ansamblu care afectează majoritatea grupurilor sociale?”

7 Din examinarea deciziei de trimitere reiese că impozitul a fost vărsat în trezorerie fără a primi o destinație precisă și că se obișnuiește între părți ca impozitul în litigiu să nu afecteze formarea prețurilor, libera circulație a mărfurilor și nici cantitatea de produse oferite pe piață, precum și ca acesta să nu aibă efectul unui drept vamal sau al unei taxe cu efect echivalent. Rezultă, pe de o parte, că trebuie să se aprecieze compatibilitatea măsurii fiscale în litigiu cu dreptul comunitar numai din perspectiva articolelor 39-43 din tratat și, pe de altă parte, cu principiile generale comune care reglementează organizarea pieței.

8 În cazul în care părțile în acțiunea principală exprimă opinii divergente cu privire la motivele exacte care au determinat guvernul danez să introducă măsura fiscală în litigiu și la efectele precise ale măsurii menționate, acestea sunt de acord să afirme că aceasta face parte dintr-o politică a veniturilor, care are scopul de a repartiza sarcinile fiscale între diferitele sectoare ale populației active. Astfel cum susțin pe bună dreptate guvernul danez, francez și italian și Comisia, și astfel cum s-a pronunțat, pe de altă parte, Curtea în hotărârea din 10 martie 1981 (Irish Creamery Milk Suppliers Association și alții, cauzele 36 și 71/80, Rec. 1981, p. 735), organizarea comună a piețelor nu se opune în principiu unei astfel de politici naționale. În conformitate cu articolul 39 alineatul (2) litera (c) din tratat, este necesar să se țină seama la elaborarea politicii agricole comune „de faptul că, în statele membre, agricultura constituie un sector strâns legat de economie în ansamblu”. Prin urmare, politica agricolă comună nu urmărește să sustragă pe cei implicați în agricultură de la efectele unei politici naționale a veniturilor. Pe de altă parte, stabilirea prețurilor comune, în cadrul organizării comune a pieței, nu are rolul de a garanta producătorilor agricoli un preț net indiferent de orice taxă impusă de către autoritățile naționale, și însăși redactarea articolului 39 alineatul (1) litera (b) arată că mărirea venitului individual al persoanelor implicate în agricultură este considerat, în primul rând, ca fiind rezultatul măsurilor structurale descrise la litera (a).

9 Cu toate acestea, conform susținerilor reclamantului în acțiunea principală, circumstanțele deosebite în care s-a adoptat măsura națională în cauză o fac incompatibilă cu legislația comunitară. Într-adevăr, prin reducerea veniturilor agricultorilor danezi, impozitul instituit prin Legea nr. 541 a avut scopul declarat de a neutraliza singurul efect căutat de un act comunitar, în speță Regulamentul Consiliului din 3 decembrie 1979, care a devalorizat coroana daneză în raport cu unitatea de cont europeană pentru a spori veniturile acelorași agricultori. Astfel, Parlamentul danez a încălcat o competență transferată autorităților comunitare.

10 Această teză nu poate fi acceptată. Într-adevăr, chiar din preambul rezultă că Regulamentul Consiliului din 3 decembrie 1979 a fost adoptat nu pentru a se asigura venituri nete mai ridicate agricultorilor danezi, ci numai pentru a se evita instituirea în Danemarca a unor sume compensatorii. Acest obiectiv nu a fost afectat cu nimic de instituirea impozitului funciar în litigiu. Mai mult, astfel cum arată pe bună dreptate Comisia, nu poate fi cu adevărat neutralizat efectul produs de Regulamentul Consiliului decât în cazul în care nu se putea realiza sporirea prețurilor agricole exprimate în coroane daneze și care rezultă din acest regulament. Or, impozitul funciar instituit prin Legea nr. 541 nu a avut, în mod evident, un astfel de rezultat: efectul său a fost numai de a absorbi parțial venitul obținut de producătorii agricoli din vânzarea produselor lor, după ce legile pieței și sistemul prețurilor comune și-au exercitat rolul în mod normal.

11 Cu toate acestea, metodele utilizate pentru a pune în aplicare o politică națională a veniturilor care include, printre altele, producătorii agricoli, sunt incompatibile cu tratatul și cu normele privind organizarea comună a piețelor, în cazul în care aceste metode împiedică funcționarea mecanismelor de care se servesc organizațiile în cauză pentru a-și îndeplini obiectivele.

Adevărata problemă pe care o presupune impozitul funciar în litigiu în raport cu aceste norme este, prin urmare, dacă acest impozit funciar a produs astfel de efecte.

12 Astfel cum s-a pronunțat Curtea în hotărârea din 10 martie 1981, citată anterior, este de competența instanței naționale să aprecieze dacă impozitul, pe care aceasta este obligată să-l cunoască, a produs cu adevărat efecte care împiedică funcționarea mecanismelor prevăzute de organizarea comună a piețelor. Având în vedere hotărârea care trebuie luată în această privință de către instanța națională, este, cu toate acestea, posibil să se pună în evidență anumite elemente de drept comunitar și să se deducă anumite criterii de apreciere.

13 Mecanismele organizării comune a pieței au în mod esențial scopul de a atinge un nivel al prețului în stadiul de producție și de comerț cu ridicata care să țină seama atât de interesele producției comunitare în ansamblu în sectorul în cauză, cât și de cele ale consumatorilor și care asigură aprovizionările fără a încuraja o producție excedentară.

14 Aceste obiective pot fi compromise, în primul rând, de măsurile fiscale naționale care exercită o influență considerabilă, chiar dacă neintenționată, asupra nivelului prețurilor de pe piață. Cu toate acestea, riscul unei astfel de incidențe asupra formării prețurilor este mai scăzut atunci când este vorba nu de o taxă pe producția agricolă, ci de un impozit funciar aplicat ansamblului proprietăților agricole și a cărui bază de calcul nu ține seama nici de volum, nici de natura producției agricole efectiv obținute.

15 În al doilea rând, este necesar să se observe că, astfel cum a susținut înaintea Curții reclamantul în acțiunea principală și astfel cum a recunoscut Comisia, măsurile fiscale care au, direct sau indirect, o influență considerabilă asupra structurii exploatațiilor agricole și, prin urmare, asupra naturii și volumului aprovizionărilor piețelor agricole, ar putea, de asemenea, să compromită obiectivele urmărite de organizarea comună a pieței.

16 În această privință, este clar că riscul unei astfel de incidențe asupra structurii producției agricole depinde în special de rata impozitului, de caracterul său temporar sau permanent, indiferent dacă acesta afectează sau nu ansamblul proprietăților agricole, de existența sau nu a unei legături directe între valoarea impozitului și venitul fiecărui producător, de existența unei destinații speciale a veniturilor din impozit și de finalitatea acesteia.

17 Din aceste motive, este necesar să se răspundă la întrebarea:

— că o creștere temporară a impozitului funciar pe terenurile agricole care are scopul de a colecta la bugetul public în cadrul unei soluții economice de ansamblu care afectează majoritatea grupurilor populației, o parte importantă din creșterea veniturilor agricole care rezultă dintr-o modificare a cursului de schimb utilizat pentru punerea în aplicare a politicii agricole comune, nu este incompatibilă nici cu dispozițiile Tratatului CEE referitoare la politica agricolă, nici cu dispozițiile privind organizarea comună a pieței, în timp ce introducerea acestui impozit este strâns legată de această modificare a cursului de schimb.

— că o astfel de incompatibilitate ar trebui, cu toate acestea, să fie constatată în măsura în care această creștere a impozitului funciar ar avea în special efectul, fie ca urmare a influenței sale asupra formării prețurilor, fie prin modificarea structurii exploatațiilor agricole care pot rezulta din aceasta, de a împiedica funcționarea mecanismelor prevăzute în cadrul organizării comune a pieței.

— că este de competența instanței naționale să aprecieze dacă, și eventual în ce măsură, impozitul pe care aceasta este obligată să-l identifice efectiv a avut într-adevăr astfel de efecte.

Cu privire la cheltuielile de judecată

Cheltuielile efectuate de către guvernele francez, italian și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura în fața instanței naționale, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (a cincea cameră),

pronunțându-se cu privire la întrebarea adresată de Østre Landsret prin decizia din 19 noiembrie 1982, hotărăște:

- 1. O creștere temporară a impozitului funciar pe terenurile agricole, care are scopul de a colecta la bugetul public, în cadrul unei soluții economice de ansamblu care afectează majoritatea grupurilor populației, o parte importantă din creșterea veniturilor agricole care rezultă dintr-o modificare a cursului de schimb utilizat pentru punerea în aplicare a politicii agricole comune, nu este incompatibilă în sine nici cu dispozițiile Tratatului CEE referitoare la politica agricolă comună, nici cu dispozițiile privind organizarea comună a pieței, cu toate că introducerea acestui impozit este strâns legată de această modificare a cursului de schimb.**
- 2. O astfel de incompatibilitate ar trebui, cu toate acestea, să fie constatată în măsura în care această creștere a impozitului funciar ar avea în special efectul, fie ca urmare a influenței sale asupra formării prețurilor, fie prin modificarea structurii exploatațiilor agricole care pot rezulta din aceasta, de a împiedica funcționarea mecanismelor prevăzute în cadrul organizării comune a pieței.**
- 3. Este de competența instanței naționale să aprecieze dacă, și eventual în ce măsură, impozitul pe care aceasta este obligată să-l identifice a avut într-adevăr astfel de efecte.**

	Galmot		Mackenzie Stuart
Due		Everling	Kakouris

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 26 octombrie 1983.

Grefier
prin ordin
H. A. Rühl
administrator principal

Președintele celei de-a cincea camere
Y. Galmot